

R O M Â N I A
CURTEA DE APEL CONSTANȚA
SECȚIA I CIVILĂ
Î N C H E I E R E

Ședința publică din data de 16 octombrie 2019
Completul de judecată compus din:
PREȘEDINTE –(...)
JUDECĂTOR –(...)
Grefier - (...)

S-a luat în examinare apelul civil formulat de apelanții reclamânți (...), (...) ambii domiciliați în (...) și (...), domiciliat în (...), împotriva sentinței civile nr. (...) pronunțată de Tribunalul (...) în dosar nr. (...), în contradictoriu cu intimații pârâți (...), (...), ambii cu sediul în (...) și S.C. (...) SA, cu sediul în (...), având ca obiect Legea 10/2001.

La apelul nominal făcut în ședința publică se prezintă pentru apelanții reclamânți, avocat (...), în baza împuternicirii avocațiale nr. (...), pe care o depune la dosar și intimata pârâtă S.C.(...) S.A., prin apărător (...), în baza împuternicirii avocațiale nr. (...) depuse la fila 27 din dosar, lipsind pârâții (...) și (...).

Procedura de citare este legal îndeplinită în conformitate cu dispozițiile art. 155 și următoarele Cod procedură civilă.

S-a făcut referatul oral asupra cauzei de către grefierul de ședință prin care s-au evidențiat părțile, stadiul dosarului și modul de îndeplinire a procedurii de citare.

Instanța solicită părților să precizeze dacă au cereri prealabile.

Părțile, având pe rând cuvântul, arată că nu au alte cereri.

Se aduce la cunoștință că Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, în ședința din 14 octombrie 2019, a admis sesizările conexe formulate de Curtea de Apel București – Secția a III-a civilă privind pronunțarea unei hotărâri prealabile și, în consecință, a stabilit că în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 35 alin. (2) din Legea nr. 165/2013, cu modificările și completările ulterioare, termenul de 6 luni nu se aplică cererilor formulate împotriva refuzului entităților investite de lege de soluționare a notificării, altele decât cele prevăzute de art. 35 alin. (3) din Legea nr. 165/2013. S-a decis totodată că obligația entității investite conform legii de soluționare, pe cale administrativă, a notificărilor legal formulate, fie prin restituire în natură, fie prin acordarea de măsuri reparatorii prin echivalent, se menține chiar în condițiile neexercitării procedurii judiciare prevăzute de art. 35 din Legea nr. 165/2013.

Instanța solicită părților a aprecia, în raport de conținutul sesizărilor conexe, dacă soluția pronunțată are înrâurire în cauza dedusă judecății, având în vedere că nu există încă motivarea deciziei nr. 45/14.10.2019.

Apărătorul apelanților reclamânți arată că prin cererea dedusă judecății s-a solicitat *soluționarea pe fond a notificării*, obligarea pârâtei la restituirea în natură a imobilului și acordarea măsurilor reparatorii.

Instanța face cunoscut că, sub acest aspect, există o disociere între problema de drept soluționată prin decizia nr. 45/14.10.2019 a I.C.C.J., astfel cum reiese din sesizările conexe, și care se referă la *obligarea entității să soluționeze notificarea* (obligație de a face), prin acțiunea de față urmărindu-se să se soluționeze de către instanță, pe fond, notificarea.

Totodată, se aduce la cunoștința părților că pe rolul instanței supreme s-a înregistrat recent o sesizare formulată de Curtea de Apel București, având nr. 2460/1/2019, care are ca obiect o chestiune ce vizează în mod similar modul de interpretare a dispozițiilor art. 33 din

Legea nr. 165/2013, ca în prezenta cauză; din conținutul încheierii de sesizare reiese însă că obiectul modificat al cererii de chemare în judecată în respectivul dosar al Curții de Apel București este obligarea entității investite să soluționeze notificarea (obligație de a face).

La solicitarea instanței, apărătorul apelanților reclamanți arată că nu are cunoștință de argumentele invocate în recenta sesizare a Curții de Apel București și solicită acordarea unui termen pentru a formula un punct de vedere.

Instanța reamintește că la termenul precedent a fost dispusă amânarea cauzei pentru a da posibilitate părților să formuleze un punct de vedere asupra sesizării Î.C.C.J. cu o chestiune care vizează soluționarea pe fond a notificărilor, chestiune cu care nu a fost sesizată instanța supremă până la acest moment.

Dispune reluarea discuțiilor asupra necesității sesizării Î.C.C.J. din perspectiva dispozițiilor art. 519 Cod procedură civilă, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile referitoare la:

Dispozițiile art. 33 alin. 3 din Legea nr. 165/2013 se interpretează în sensul că toate obligațiile impuse prin aceste prevederi entităților investite de lege, vizând stabilirea și asigurarea publicității datelor referitoare la numărul cererilor înregistrate și nesoluționate, trebuie îndeplinite - în raport de criteriul numărului acestor cereri - cel mai târziu la împlinirea termenelor prevăzute, după caz, de art. 33 alin. 1 lit. a, b sau c din lege.

Dispozițiile art. 35 alin. 2 din Legea nr. 165/2013 se interpretează în sensul că termenul de 6 luni curge după împlinirea celor stabilite prin art. 33 alin. 1 lit. a sau b, după caz, dacă îndeplinirea cumulativă a obligațiilor impuse conform art. 33 alin. 3 entităților investite de lege cu soluționarea cererilor s-a realizat până la împlinirea termenelor stabilite prin art. 33 alin. 1 lit. a sau b.

Apărătorul apelanților reclamanți, având cuvântul, arată că până la acest moment nu există o soluționare din perspectiva întrebărilor adresate de instanță, sens în care solicită sesizarea Î.C.C.J. și suspendarea cauzei.

Apărătorul intimaților pârâți, având cuvântul, apreciază că soluția pronunțată de Î.C.C.J. la data de 14.10.2019 nu are înrăurire asupra speței deduse judecătii, întrucât nu s-a solicitat în acest dosar obligarea la soluționarea notificării, iar pentru întrebările formulate în prezenta cauză nu există o soluționare pe acest aspect, motiv pentru care este utilă sesizarea instanței supreme și suspendarea prezentei cauze.

Instanța rămâne în pronunțare asupra necesității sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție, în temeiul dispozițiilor art. 519 Cod procedură civilă, precum și asupra incidenței dispozițiilor art. 520 al. 2 Cod procedură civilă.

CURTEA,

I. Constată admisibilitatea sesizării, în conformitate cu prevederile art. 519 Cod procedură civilă, motivat de faptul că:

1. instanța investită cu soluționarea cauzei este curtea de apel, căreia îi revine competența să judece în ultimă instanță cauzele fondate pe dispozițiile Legii 165/2013, hotărârile pronunțate în această materie fiind supuse doar apelului, potrivit art. 35 din legea specială.

2. de lămurirea modului de interpretare și de aplicare a dispozițiilor art. 33 alin. 3, art. 33 alin. 1 și art. 35 alin. 2 din Legea nr. 165/2013 depinde soluționarea definitivă a cauzei pendente.

Reglementând termene procedurale, normele indicate dau valența începutului curgerii și al împlinirii acestor termene, legiuitorul stabilind - pentru marcarea debutului curgerii lor - atât criterii obiective, dar și obligații exclusive ale entităților investite cu soluționarea cererilor.

3. problema de drept enunțată prezintă caracter de noutate, deoarece prin consultarea

jurisprudenței s-a constatat că asupra acestei probleme Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat printr-o altă hotărâre, astfel cum rezultă din evidența soluțiilor pronunțate în acest mecanism de unificare a practicii.

4. problema de drept nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, conform evidențelor Înaltei Curți de Casație și Justiție, consultate astăzi, 16.10.2019.

II. Expunerea succintă a procesului.

La 30 iunie 2017, reclamanții (...) și (...) au chemat în judecată pe (...), (...) și pe S.C. (...) S.A., solicitând Tribunalului (...) să oblige pe pârâte la restituirea în natură a imobilului situat în orașul (...) (construcție cu două camere, depozit și prăvălie, situată pe un teren de 5800 mp).

În subsidiar, reclamanții au solicitat acordarea de măsuri reparatorii în echivalent, prin compensare cu un alt bun echivalent valoric celui imposibil a fi restituit în natură.

S-a arătat că pentru acest bun imobil, care a aparținut autorului lor, a fost depusă la Primăria (...) notificarea nr. (...). După efectuarea verificărilor referitoare la regimul juridic al terenului, primăria transmite notificarea societății (...) S.A., în considerarea calității sale de proprietară a bunului conform H.G. nr. 834/1991.

Reclamanții au susținut că imobilul a fost preluat în mod abuziv de către stat, ca efect al Decretului 83/1949; că prin Hotărârea Consiliului Local (...) nr. (...) a fost respinsă cererea societății pârâte de preluare în proprietate a acestui imobil (teren și construcție), autoritatea locală având cunoștință de faptul că bunul este revendicat. S-a relevat că deși au fost efectuate mai multe demersuri pentru soluționarea notificării, nu a fost primit nici un răspuns, situație în care se solicită instanței judecătorești pe fond a notificării.

Prin întâmpinările depuse în fața instanței de fond, niciuna dintre pârâte nu a evocat aspecte privitoare la depunerea tardivă a prezentei cereri de chemare în judecată, apărările referindu-se la excepția lipsei calității procesuale pasive și la netemeinicia cererii.

La termenul de judecată din 11.11.2017 se completează cadrul procesual, prin introducerea în calitate de reclamantă a numitei (...).

La același termen, din oficiu, instanța solicită Primăriei (...) să precizeze numărul notificărilor înregistrate la această entitate la 20.05.2013, pentru a se verifica incidența art. 35 alin. 2 din Legea nr. 165/2013. Aceeași solicitare este adresată societății pârâte.

Prin răspunsul comunicat la termenul din 21.02.2018, S.C. (...) S.A. arată că la data intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013 a avut de soluționat o singură notificare, anume cea privitoare la imobilul în litigiu. Prin răspunsurile formulate la 19.02.2018 și 09.03.2018, Primăria (...) a comunicat date în legătură cu două astfel de notificări.

Prin sentința civilă nr. (...), Tribunalul (...) admite excepția tardivității și respinge acțiunea reclamanților, ca fiind tardivă.

S-a arătat în considerente, că art. 33 din Legea nr. 165/2013 stabilește că „(1) Entitățile investite de lege au obligația de a soluționa cererile formulate potrivit Legii nr. 10/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare, înregistrate și nesoluționate până la data intrării în vigoare a prezentei legi și de a emite decizie de admitere sau de respingere a acestora, după cum urmează:

a). în termen de 12 luni, entitățile investite de lege care mai au de soluționat un număr de până la 2.500 de cereri;

b). în termen de 24 de luni, entitățile investite de lege care mai au de soluționat un număr cuprins între 2.500 și 5.000 de cereri;

c). în termen de 36 de luni, entitățile investite de lege care mai au de soluționat un număr de peste 5.000 de cereri.

(2) Termenele prevăzute la alin. (1) curg de la data de 1 ianuarie 2014.

(3) Entitățile investite de lege au obligația de a stabili numărul cererilor înregistrate și nesoluționate, de a afișa aceste date la sediul lor și de a le comunica Autorității Naționale

pentru Restituirea Proprietăților. Datele transmise de entitățile investite de lege vor fi centralizate și publicate pe pagina de internet a Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților.”

Totodată, art.35 din lege stipulează că „(1) Deciziile emise cu respectarea prevederilor art. 33 și 34 pot fi atacate de persoana care se consideră îndreptățită la secția civilă a tribunalului în a cărui circumscripție se află sediul entității, în termen de 30 de zile de la data comunicării.

(2) În cazul în care entitatea investită de lege nu emite decizia în termenele prevăzute la art. 33 și 34, persoana care se consideră îndreptățită se poate adresa instanței judecătorești prevăzute la alin. (1) în termen de 6 luni de la expirarea termenelor prevăzute de lege pentru soluționarea cererilor.

(3) În cazurile prevăzute la alin. (1) și (2), instanța judecătorească se pronunță asupra existenței și întinderii dreptului de proprietate și dispune restituirea în natură sau, după caz, acordarea de măsuri reparatorii în condițiile prezentei legi.”

Tribunalul a constatat că în cauza de față rezultă că numărul notificărilor înregistrate în baza Legii 10/2001 și nesoluționate, în conformitate cu prevederile art. 33 alin.3 din Legea 165/2013 este de 2 în ceea ce îi privește pe pârâții (...) și (...), și respectiv 1 în ceea ce o privește pe pârâta S.C (...) SA. Față de acest număr redus de notificări este atrasă incidența dispozițiilor art. 33 alin.1 lit.a din Legea 165/2013.

S-a motivat că atât timp cât Primarul Orașului (...) a adus la cunoștință publică situația notificărilor nesoluționate, reclamantii au avut posibilitatea să ia cunoștință de data de la care începe să curgă termenul de 6 luni prevăzut de art. 35 alin.2, în interiorul căruia puteau solicita soluționarea pe fond a notificării de către instanța de judecată. În speță, *acest termen a început să curgă la data de 01.01.2015 și a expirat la data de 01.07.2015.*

Tribunalul a susținut că raportat la numărul notificărilor de soluționate, atât Primarul Orașului (...) cât și S.C (...) SA aveau obligația de a soluționa cererea și de a emite decizia/dispoziția motivată, în termen de 12 luni de la data de 1.01.2014, anume până la data de 1.01.2015. Prin urmare, termenul de 6 luni prevăzut de art. 35 alin.2 din Legea nr.165/2013 se consideră împlinit la data de 30.06.2015, acțiunea fiind depusă cu depășirea acestui termen. S-a apreciat, în același context, că legea stabilește un termen de 6 luni, care curge de la data expirării termenelor pentru soluționarea cererilor, iar nu de la data afișării centralizatorului privind notificările nesoluționate; în egală măsură, a susținut judecătorul fondului, este suficient ca publicarea situației să se fi realizat într-una dintre modalitățile prevăzute de lege, neexistând cerința întrunirii cumulative a tuturor formelor de publicitate.

Fiind un termen imperativ, absolut, sancțiunea care intervine este decăderea din dreptul de a mai investi instanța cu acțiune directă, prin care să se pronunțe asupra existenței și întinderii dreptului de proprietate și să dispună restituirea în natură sau, după caz, acordarea de măsuri reparatorii în condițiile prezentei legi.

Reclamantii au formulat apel, în termen legal, împotriva acestei hotărâri, solicitând Curții de Apel să constate că nu au promovat acțiunea cu depășirea termenului legal.

Reluând prevederile avute în vedere de către prima instanță, apelantii au arătat că entitățile investite cu soluționarea notificării și-au încălcat nu doar obligația de a răspunde cererilor de restituire, dar au nesocotit și principiul legalității, prin inaccesibilitatea la norma legală ca urmare a neîndeplinirii obligației de informare prevăzute de art. 33 alin. 3 din Legea nr. 165/2013 și prin neaducerea la cunoștința celor interesați a momentului de la care începe să curgă termenul prevăzut de art. 35 alin. 2 din lege.

S-a susținut că în cuprinsul art. 33 alin. 3 nu se regăsește vreun termen până la care să fie îndeplinită obligația impusă entităților (de a stabili numărul cererilor înregistrate și nesoluționate, de a afișa aceste date la sediu, de a le comunica ANRP, de a fi centralizate și publicate pe pagina de internet de către ANRP).

Persoanele care se consideră îndreptățite nu pot avea reprezentarea exactă a epuizării duratei termenului în care sunt obligate să aștepte soluționarea în etapa administrativă și de la

care începe să curgă termenul de 6 luni. Apelanții au apreciat că nerespectarea obligației de informare a persoanelor care se consideră îndreptățite împiedică exercitarea dreptului de acces efectiv la instanță și afectează posibilitatea realizării dreptului de proprietate pretins.

Lipsa unei sancțiuni, atât în ceea ce privește nesoluționarea notificărilor în termenele legale, cât și pentru nerespectarea obligațiilor de informare în cadrul etapei administrative, se constituie într-o încălcare a măsurilor recomandate de CEDO prin hotărârea-pilot Maria Atanasiu și alții împotriva României.

Prin întâmpinare, intimata S.C. (...) S.A. a solicitat respingerea căii de atac și menținerea hotărârii primei instanțe. Apărările formulate s-au cantonat în sfera aplicării dispozițiilor art. 33 alin. 1 lit. a din lege, fără a se face mențiuni în legătură cu modalitatea de comunicare publică a acestui număr de cereri nesoluționate până la data intrării în vigoare a Legii 165/2013.

Intimatele autorități locale nu au depus întâmpinare.

La termenul de judecată din data de 18.09.2019, Curtea de Apel Constanța a pus în discuția contradictorie a părților necesitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, pentru a se da o soluționare de principiu următoarelor probleme, anume dacă:

Dispozițiile art. 33 alin. 3 din Legea nr. 165/2013 se interpretează în sensul că toate obligațiile impuse prin aceste prevederi entităților investite de lege, vizând stabilirea și asigurarea publicității datelor referitoare la numărul cererilor înregistrate și nesoluționate, trebuie îndeplinite - în raport de criteriul numărului acestor cereri - cel mai târziu la împlinirea termenelor prevăzute, după caz, de art. 33 alin. 1 lit. a, b sau c din lege.

Dispozițiile art. 35 alin. 2 din Legea nr. 165/2013 se interpretează în sensul că termenul de 6 luni curge după împlinirea celor stabilite prin art. 33 alin. 1 lit. a sau b, după caz, dacă îndeplinirea cumulativă a obligațiilor impuse conform art. 33 alin. 3 entităților investite de lege cu soluționarea cererilor s-a realizat până la împlinirea termenelor stabilite prin art. 33 alin. 1 lit. a sau b.

III. Punctul de vedere al părților cu privire la dezlegarea problemei de drept.

Conform poziției procesuale exprimate în ședință publică la termenul din 16.10.2019, prezenta sesizare este admisibilă, având rolul de a elucida modalitatea de interpretare a dispozițiilor legale care stabilesc corelarea între art. 33 alin. 3 și art. 35 alin. 2 din Legea nr. 165/2013.

S-a confirmat faptul că prezenta cerere de chemare în judecată constituie o acțiune fondată pe dispozițiile art. 35 alin. 2 din lege, prin care se urmărește judecarea pe fond a notificării.

IV. Punctul de vedere motivat al completului de judecată.

Dispozițiile legale supuse evaluării Înaltei Curți de Casație și Justiție în mecanismul conferit de art. 519 și urm. cod procedură civilă sunt următoarele:

- art. 33 din Legea nr. 165/2013

(1) Entitățile investite de lege au obligația de a soluționa cererile formulate potrivit Legii nr. 10/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare, înregistrate și nesoluționate până la data intrării în vigoare a prezentei legi și de a emite decizie de admitere sau de respingere a acestora, după cum urmează:

a). în termen de 12 luni, entitățile investite de lege care mai au de soluționat un număr de până la 2.500 de cereri;

b). în termen de 24 de luni, entitățile investite de lege care mai au de soluționat un număr cuprins între 2.500 și 5.000 de cereri;

c). în termen de 36 de luni, entitățile investite de lege care mai au de soluționat un număr de peste 5.000 de cereri.

(2) Termenele prevăzute la alin. (1) curg de la data de 1 ianuarie 2014.

(3) Entitățile investite de lege au obligația de a stabili numărul cererilor înregistrate și nesoluționate, de a afișa aceste date la sediul lor și de a le comunica Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților. Datele transmise de entitățile investite de lege vor fi centralizate și publicate pe pagina de internet a Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților.

- art. 35 alin. 2 din Legea nr. 165/2013

În cazul în care entitatea investită de lege nu emite decizia în termenele prevăzute la art. 33 și 34, persoana care se consideră îndreptățită se poate adresa instanței judecătorești prevăzute la alin. (1) în termen de 6 luni de la expirarea termenelor prevăzute de lege pentru soluționarea cererilor.

Curtea de Apel consideră ca fiind unanim acceptate rațiunile cu privire la finalitatea urmărită de către legiuitor odată cu adoptarea Legii nr. 165/2013 (care, în esență, se referă la crearea unui cadru eficient de soluționare a cererilor formulate în baza legilor reparatorii, prin instituirea unei proceduri rapide, previzibile, cu reguli accesibile și termene clar definite pentru fiecare etapă). Hotărârea-pilot în cauza Maria Atanasiu și alții împotriva României identificase de altfel, ca unul din punctele slabe ale vechii proceduri lipsa unor termene clare, constrângătoare pentru analizarea dosarelor de către entitățile investite cu soluționarea cererilor, de natură să confere un caracter teoretic și iluzoriu obligației entității și să golească de conținut dreptul de acces la o instanță (par. 225 și 226).

Fiind chemată să evalueze compatibilitatea cu legea fundamentală a dispozițiilor Legii 165/2013, Curtea Constituțională a arătat că această lege specială a fost adoptată ca urmare a asumării de către statul român a obligației decurgând din hotărârea-pilot, privind implementarea de proceduri simplificate și eficiente, întemeiate pe măsuri legislative și pe o practică judiciară și administrativă coerentă, care să acorde sistemului de despăgubiri previzibilitate sporită (decizia 269/7 mai 2014, publicată în Monitorul Oficial nr. 513/9 iulie 2014, par. 34).

Pe lângă eficientizarea procesului reparatoriu, Curtea Constituțională a apreciat că se asigură astfel și certitudinea finalizării lui, prin reglementarea legală expresă a posibilității persoanei care se consideră îndreptățită de a acționa împotriva refuzului nejustificat al entității de a răspunde la notificare, noua lege instituind, prin art. 35 alin. 2, ceea ce în vechiul cadru procesual era recunoscut doar pe calea deciziei XX/19 martie 2007, pronunțate în recurs în interesul legii (decizia 685/26 noiembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial nr. 92/4 februarie 2015, par. 20).

Înlăturând critica de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 35 alin. 2 din Legea nr. 165/2013, forul constituțional a relevat faptul că textul nu încalcă accesul liber la justiție, ci dimpotrivă, permite persoanelor interesate să se adreseze instanței pentru a se pronunța asupra existenței și întinderii dreptului de proprietate și pentru a soluționa pe fond cererea lăsată în nelucrare de către entitatea investită de lege. Acest drept poate fi exercitat într-un interval de 6 luni, „care începe să curgă de la expirarea termenelor prevăzute de art. 33 și art. 34, termene pe care Legea nr. 165/2013 le acordă entităților investite pentru soluționarea cererilor” (decizia 818/24 noiembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial nr. 154/29 februarie 2016, par. 20).

Singura condiționare pe care art. 35 alin. 2 o impune accesului la justiție constă în *împlinirea în prealabil a termenelor prevăzute de art. 33 și art. 34 din lege* (decizia 165/26 martie 2019, publicată în Monitorul Oficial nr. 395/21 mai 2019, par. 24). Prin aceeași decizie, nr. 165/2019, Curtea a înlăturat critica referitoare la neconstituționalitatea aceluiași dispoziții ca urmare a faptului că persoanele interesate nu cunosc momentul curgerii termenului de 6 luni, din cauza nerespectării de către entitățile investite de lege a obligației de informare cu privire la numărul cererilor rămase nesoluționate. S-a arătat că trimiterea făcută la art. 33 alin. 1 lit. a, b și c din Legea nr. 165/2013 implică atributul instanțelor judecătorești în a aprecia asupra situației de fapt, de la caz la caz, interpretând și determinând totodată dispozițiile legale aplicabile.

Întrucât statuarea asupra interpretării corecte și unitare de către instanțele de drept comun a dispozițiilor legale revine, conform art. 519 cod proc. civilă, Înaltei Curți de Justiție, prin decizia nr. 25/16 aprilie 2016 a ICCJ – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a calificat termenele instituite de art. 33 – 35 din Legea nr. 165/2013 ca fiind termene legale, imperative sau prohibitive și absolute.

Această dezlegare este în consonanță cu viziunea Curții Constituționale, care în decizia 88/27 februarie 2014 a stabilit că art. 33 din Legea nr. 165/2013 instituie anumite *termene procedurale* de soluționare a cererilor de către entitățile investite de lege cu atribuții în procesul de restituire a imobilelor preluate în mod abuziv, termene care încep să curgă de la data de 1 ianuarie 2014 și înăuntrul cărora persoanele îndreptățite nu pot formula cereri în instanță.

ICCJ – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a dezvoltat prin decizia nr. 25/2016 regulile de interpretare și de aplicare a acestor termene procedurale legale, arătând că „durata termenelor procedurale presupune *stabilirea punctului de plecare a termenului* (art. 184 din Codul de procedură civilă), precum și a *punctului de împlinire* (art. 182 din Codul de procedură civilă). Cât privește momentul de la care începe să curgă termenul procedural, art. 184 din Codul de procedură civilă dispune că termenele încep să curgă de la data comunicării actelor de procedură, dacă legea nu dispune altfel. Punctul de împlinire este acela în care termenul procedural își realizează efectul, în sensul că fie încetează posibilitatea de a mai exercita dreptul în vederea căruia termenul a fost acordat (termen imperativ), fie, dimpotrivă, se naște dreptul de a efectua anumite acte de procedură (termen prohibitiv)” – par. 71.

Instanța supremă a mai arătat că „necesitatea unor termene diferite de soluționare se datorează numărului diferit de cereri nesoluționate până la momentul actual de la nivelul diverselor entități investite de lege cu soluționarea acestora. Aceste termene sunt rezonabile, având în vedere că termenul de 36 de luni este aplicabil exclusiv în situații excepționale, și anume: Comisiei pentru aplicarea Legii nr. 10/2001 din cadrul municipiului București. De asemenea, acordarea de termene diferite se justifică și prin lipsa actelor doveditoare în multe dintre situațiile existente, ținând seama de faptul că se instituie în sarcina entităților investite de lege obligația de a comunica în scris persoanelor îndreptățite documentele necesare soluționării cererilor. Termenele de 12, 24, respectiv 36 de luni încep să curgă de la data de 1 ianuarie 2014, deoarece este necesară o perioadă premergătoare efectuării procedurilor administrative necesare implementării noului cadru legislativ, alocării de resurse materiale și umane și pentru ca autoritățile locale și centrale să își îndeplinească obligațiile legale prevăzute în noua lege (par. 63).

Prin decizia 113/3 martie 2016, publicată în Monitorul Oficial nr. 391/23 mai 2016, Curtea Constituțională a subliniat că termenul de 6 luni prevăzut de art. 35 alin. 2 nu trebuie înțeles în sensul că numai după expirarea acestuia poate fi exercitată acțiunea împotriva actului entității administrative sau a refuzului nejustificat de emitere a acestuia, „ci acesta este intervalul de timp în care persoana îndreptățită are posibilitatea de a se adresa instanței, având semnificația unui termen procedural, de exercitare a dreptului de sesizare a instanței de judecată cu soluționarea acțiunii în realizarea dreptului.” (par. 28).

Rezultă, astfel, că termenele prevăzute de art. 33 alin. 1 din Legea nr. 165/2013 sunt în mod evident la rândul lor termene procedurale, menite să marcheze debutul termenului de 6 luni (procedural, de decădere) consacrat prin art. 35 alin. 2, *astfel încât momentul împlinirii termenelor instituite conform alin. 1 al art. 33 trebuie să fie unul neechivoc, public, să nu poată fi ignorat ori modificat nici de către entitatea investită de lege cu soluționarea cererilor, dar nici de către persoana interesată să acționeze în sensul dat de art. 35.*

Indiferent dacă acest moment al curgerii termenului de 6 luni debutează la 1 ianuarie 2015 (în cazul alin. 1 lit. a), la 1 ianuarie 2016 (în ipoteza dată de lit. b) sau la 1 ianuarie 2017 (lit. c), legiuitorul l-a condiționat de existența unui criteriu obiectiv (numărul cererilor rămase nesoluționate la data intrării în vigoare a Legii 165/2013), dar și de îndeplinirea obligației

prevăzute în sarcina entităților investite cu soluționarea cererilor, vizând stabilirea și informarea publică asupra criteriului obiectiv.

Prezumția cunoașterii legii, rezultantă a principiului *nemo censetur ignorare legem*, nu se aplică și *situațiilor de fapt*, ci doar normelor aplicabile raporturilor juridice. Prin urmare, atunci când se opune unei persoane împlinirea unui termen procedural, trebuie probată îndeplinirea condițiilor legale necesare curgerii respectivului termen, adică aducerea la cunoștință a datei de la care începe să curgă respectivul termen.

În teza generală a art. 184 cod proc. civilă, termenele curg de la momentul comunicării actului procedural. În cazul particular al art. 35 alin. 2 din Legea nr. 165/2013, termenul de 6 luni ar trebui să curgă de la momentul comunicării datelor relevante pentru cei interesați, în legătură cu numărul notificărilor de soluționat.

Modalitatea de îndeplinire a obligației de comunicare decurge explicit din configurația textului art. 33 alin. 3 din lege, care reflectă acoperirea de către legiuitor a tuturor situațiilor vizând aducerea la cunoștința publică a criteriului obiectiv care indică termenul operabil (legea luând în considerare atât cazul persoanelor interesate aflate în raza teritorială a entității investite, cât și pe cel al rezidenților din alte localități din țară sau din străinătate).

Sesizarea de față supune Înaltei Curți de Casație și Justiție să clarifice, printr-o interpretare de principiu, dacă dispozițiile art. 33 alin. 3 din Legea nr. 165/2013 (care se referă la obligațiile impuse entităților investite de lege cu privire la centralizarea și asigurarea publicității privind numărul de cereri rămase nesoluționate) se interpretează în sensul că *aceste obligații trebuie îndeplinite* - în raport de criteriul numărului acestor cereri - *cel mai târziu la împlinirea termenelor prevăzute, după caz, de art. 33 alin. 1 lit. a, b sau c din lege*, precum și care este modalitatea de raportare a prevederilor art. 35 alin. 2 din lege *atunci când nu există dovada îndeplinirii acestei obligații de informare, până la împlinirea respectivului termen în cazurile reglementele de lit. a și b*.

În condițiile în care termenul incident, stabilit prin art. 33 alin. 1 lit. a, b sau c, după caz, a avut pe durata curgerii lui efect prohibitiv, în sensul reflectat prin decizia nr. 269/7 mai 2014 a Curții Constituționale (anume că până la împlinirea sa, cel care s-a considerat îndreptățit nu a avut deschis dreptul material la acțiune), devine elocventă interpretarea art. 33 alin. 3 prin raportare la termenele reglementate prin alin. 1, în privința modului în care nu doar criteriul numărului de cereri, ci și informarea făcută asupra lui generează efectele procedurale urmărite de legislație.

Sesizarea de față apreciază că revine ICCJ, în mecanismul interpretării unitare a legii, să stabilească principial dacă există interpretarea corelată – potrivit opțiunii legiuitorului, în raport de natura acestor termene – între conținutul normei art. 33 alin. 3 din Legea nr. 165/2013 și cel al art. 33 alin. 1, anume că obligația de informare regăsită în alin. 3 trebuie îndeplinită până la împlinirea termenului incident (de 12 luni, sau după caz, de 24 de luni), astfel încât *începutul curgerii termenului reglementat de art. 35 alin. 2* să se bucure de previzibilitate și accesibilitate, dar și de opozabilitate – atât în raport cu persoanele care se consideră îndreptățite la măsuri reparatorii, cât și cu instituțiile chemate să vegheze la respectarea legii.

Atât deciziile ICCJ – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, pronunțate în legătură cu art. 35 alin. 2, cât și cele ale Curții Constituționale au relevat faptul că termenele introduse au ca scop eficientizarea procedurilor administrative și, în final, respectarea drepturilor tuturor persoanelor interesate, reprezentând în același timp un scop legitim și existând un raport de proporționalitate rezonabil între scopul urmărit și mijloacele utilizate pentru atingerea acestuia.

Sanționând inacțiunea titularului dreptului care nu l-a exercitat în termenul legal (art. 2545 alin. 2 Cod civil), decăderea presupune un termen bine definit de curgere a respectivului termen, fiind exclusă ipoteza diluării momentului său de început ori stabilirea sa în funcție de voința ori de conduita exclusivă a vreunui actor din actorii normei juridice (persoane fizice sau juridice, autorități sau instituții publice).

Referindu-se la critica de neconstituționalitate potrivit căreia nu ar exista o sancțiune pentru nerespectarea obligației de publicare a informațiilor referitoare la numărul de notificări nesoluționate, până la data de 1 ianuarie 2014, în temeiul art. 33 alin. 2 - spre deosebire de termenul de 6 luni pentru exercitarea dreptului de a se adresa justiției, de către persoanele care se consideră îndreptățite, termen a cărui nerespectare este sancționată cu decăderea - Curtea Constituțională a reținut că „depășirea termenelor cuprinse în cadrul etapei administrative, desfășurată în fața entității investite de lege cu soluționarea notificării, nu echivalează cu crearea unei situații nefavorabile persoanelor îndreptățite la restituire, câtă vreme acestea se pot adresa instanței de judecată, în vederea soluționării pe fond a notificării. Așadar, în vederea asigurării celerității procedurii, legiuitorul a prevăzut remediul accesului în fața instanțelor judecătorești al persoanelor îndreptățite, nemulțumite de pasivitatea entităților investite de lege cu privire la soluționarea notificărilor, *în termenele prevăzute în mod expres în acest scop.*” (decizia 754/22 noiembrie 2018, publicată în Monitorul Oficial 180/6 martie 2019, par. 31).

Opinăm că revine ICCJ, într-un asemenea caz, rolul de a pune la dispoziția instanțelor de drept comun interpretarea de principiu care să asigure ulterior, pentru fiecare caz în parte și în raport de probatoriul administrat, instrumentul de evaluare legală a momentului de la care începe să curgă termenul de 6 luni, prin raportare la data la care obligația de comunicare – care revenea entităților investite cu soluționarea cererilor – ar fi trebuit îndeplinită.

Speța de față ridică de altfel o particularitate (întâlnită adesea în practica instanțelor) și care, în absența unor dispoziții exprese contrare, nu ar trebui să excludă îndeplinirea obligațiilor prevăzute de art. 33 alin. 3 din Legea nr. 165/2013; astfel, notificarea a fost direcționată către o persoană juridică de drept privat - care nu face în mod evident parte din categoria celor specifice administrației publice - și care nu a apreciat ca necesară transmiterea către ANRP a vreunei evidențe ori publicarea datelor cu privire la numărul de cereri de soluționat în temeiul legii speciale.

A doua problemă de drept supusă dezlegării de principiu și care este indisolubil legată de prima chestiune este aceea dacă dispozițiile art. 35 alin. 2 din Legea nr. 165/2013 se interpretează în sensul că termenul de 6 luni curge după împlinirea celor stabilite prin art. 33 alin. 1 lit. a sau b, după caz, doar dacă îndeplinirea cumulativă a obligațiilor impuse conform art. 33 alin. 3 entităților investite de lege cu soluționarea cererilor s-a realizat *până* la împlinirea termenelor stabilite prin art. 33 alin. 1 lit. a sau b.

Se poate considera, în acest context, că singurul termen de decădere care prin interpretarea corelată a legii nu ar comporta posibil aceleași discuții este cel reglementat prin aplicarea art. 33 alin. 1 lit. c și a art. 35 alin. 2 din lege.

Interpretarea cerută în mecanismul conferit prin art. 519 și urm. cod proc. civilă permite clarificarea chestiunii evocate în cauzele supuse judecării, anume dacă modalitatea de îndeplinire a obligațiilor procedurale instituite în sarcina entităților investite de lege se constituie în obstacole insurmontabile, de natură să transforme exercitarea dreptului de acces la justiție al persoanelor care se consideră îndreptățite într-un demers iluzoriu, pur teoretic, atunci când constată că li se opune un termen de decădere mai înainte de a fi știut de începerea curgerii lui ori că obligația de informare nu s-a realizat, sau s-a îndeplinit chiar după împlinirea termenului de decădere, în raport strict de criteriul obiectiv al numărului cererilor.

În acest context este de remarcat că prima evidență publică a datelor centralizate la ANRP, care poate fi regăsită pe site-ul instituției, datează din 16 februarie 2016, moment care se plasează cu mult în afara celui opus în primă instanță reclamanților, în raport de numărul de notificări nesoluționate fie la primărie, fie la societatea intimată (anume, 30.06.2015).

Față de aceste considerente, sesizarea de față are ca obiectiv clarificarea modului de interpretare a dispozițiilor art. 33 alin. 3 și alin. 1 din lege, sub aspectul corelării *obligației de stabilire* a numărului cererilor înregistrate și nesoluționate, de afișare a acestor date și de publicare a lor pe pagina de internet a Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților

(alin. 3) *de termenele* înăuntrul cărora entitățile investite de lege aveau obligația soluționării cererilor (alin. 1).

În referire la jurisprudența Curții de Apel Constanța, soluțiile pronunțate în cea mai mare parte dau eficiență termenului de decădere consacrat prin art. 35 alin. 2 din lege, fără o trimitere explicită la momentul de debut al acestui termen prin raportare la îndeplinirea obligațiilor decurgând din art. 33 alin. 3; se apreciază că numărul de notificări rămase nesoluționate constituie un element cu o oarecare notorietate, susceptibil a fi obținut de către cel interesat fie prin chestionarea entității investite, fie dedus din corespondența internă a compartimentelor autorității publice locale (depuse la dosar în cursul procesului).

**PENTRU ACESTE MOTIVE
ÎN NUMELE LEGII
D I S P U N E:**

În temeiul art. 519 și urm. cod proc. civilă, dispune sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prin care să se dea rezolvare de principiu următoarelor chestiuni de drept:

Dispozițiile art. 33 alin. 3 din Legea nr. 165/2013 se interpretează în sensul că toate obligațiile impuse prin aceste prevederi entităților investite de lege, vizând stabilirea și asigurarea publicității datelor referitoare la numărul cererilor înregistrate și nesoluționate, trebuie îndeplinite - în raport de criteriul numărului acestor cereri - cel mai târziu la împlinirea termenelor prevăzute, după caz, de art. 33 alin. 1 lit. a, b sau c din lege.

Dispozițiile art. 35 alin. 2 din Legea nr. 165/2013 se interpretează în sensul că termenul de 6 luni curge după împlinirea celor stabilite prin art. 33 alin. 1 lit. a sau b, după caz, dacă îndeplinirea cumulativă a obligațiilor impuse conform art. 33 alin. 3 entităților investite de lege cu soluționarea cererilor s-a realizat până la împlinirea termenelor stabilite prin art. 33 alin. 1 lit. a sau b.

În temeiul art. 520 alin. 2 cod proc. civilă, suspendă judecata cauzei, până la pronunțarea hotărârii de către ICCJ - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 16.10.2019.

PREȘEDINTE,
(...)

JUDECĂTOR,
(...)

Grefier
(...)